

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ**

**Грабовський Ю.А.
Степанюк С.І.
Городинська І.В.**

**ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА
МАСОВОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ**

Методичні рекомендації до семінарських занять
для студентів різних форм навчання напрямів підготовки:
6.010201 Фізичне виховання і 6.010202 Спорт.

Херсон 2013

Організація та методика масової фізичної культури: Методичні рекомендації до семінарських занять для студентів різних форм навчання напрямів підготовки: 6.010201 Фізичне виховання і 6.010202 Спорт.

Укладачі:

- Грабовський Ю.А. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання.
- Степанюк С.І. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання.
- Городинська І.В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання.

Рецензенти:

- Андрєєва Р.І. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри олімпійського та професійного спорту
- Шалар О.Г. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання.

Обговорено на засіданні кафедри теорії та методики фізичного виховання
Протокол № 1 від 03. 09. 2012р.

Розглянуто на засіданні науково-методичної ради факультету фізичного виховання та спорту
Протокол № 1 від 17. 09. 2012р.

Схвалено науково-методичною радою ХДУ
Протокол № 3 від 20. 12. 2012р.

Рекомендовано до друку Вченою радою ХДУ
Протокол № 5 від 24. 12. 2012р.

ВСТУП

Методичні рекомендації до семінарських та практичних занять допоможуть студентам організувати підготовку до занять: навчитися працювати з навчальною літературою, скласти тези, нотатки, план відповіді тощо.

У методичних рекомендаціях наведено:

- загальна характеристика дисципліни;
- рекомендації щодо підготовки до семінарських та практичних занять;
- теми семінарських занять, завдання щодо підготовки та питання, що виносяться на обговорення;
- перелік рекомендованої літератури до кожного заняття;
- критерії оцінювання студентів на семінарських та практичних заняттях.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу: сформувати необхідні компетенції організаторської і викладацької діяльності для вирішення педагогічних, психологічних, медико-біологічних проблем у сфері фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи з різним контингентом населення.

Загально-професійні компетенції:

- бачення ближніх, середніх і дальніх перспектив навчально-виховної, фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової діяльності як системи цілей;
- формування системи цілей і їх конкретизація на різних етапах масової фізичної культури;
- добір навчальної та науково-методичної інформації щодо забезпечення фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової діяльності, її систематизація;
- знання вікової психології, вікових анатомічних, морфофункціональних та індивідуальних особливостей людини щодо занять фізкультурно-оздоровчою та спортивно-масовою діяльністю;
- формування оздоровчо-діагностичної програми та відповідного інструментального забезпечення;
- аналіз результатів діагностики, їх інтерпретація та визначення напрямів фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи;
- організація психолого-педагогічної підтримки в процесі особистісного розвитку людей різного віку;
- забезпечення конструктивної взаємодії між усіма суб'єктами діяльності у галузі фізичного виховання і спорту;
- оцінювання реалізації поставлених завдань;
- постійний самоаналіз власної професійної діяльності в галузі фізичного виховання і спорту;
- проведення дослідної роботи з метою пошуку шляхів вдосконалення процесу фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової діяльності і власної діяльності;
- удосконалення матеріально-технічної бази та використання її на заняттях з фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової діяльності;
- спроможність дотримання техніки безпеки та виконання гігієнічних вимог до умов проведення занять.

Спеціалізовано-професійні компетенції:

- здатність використовувати професійно профільовані знання й практичні навички в галузі механіки, біодинаміки, біохімії для дослідження явищ і процесів, що відбуваються у організмі осіб, що займаються фізичною культурою та спортом ;
- здатність використовувати теоретичні знання й практичні навички для оволодіння основами теорії й методів досліджень у фізичному вихованні та спорті;
- здатність використовувати професійно профільовані знання в галузі наук про морфологію (анатомія, гістологія, цитологія, динамічна морфологія, спортивна морфологія) та функціональну організацію людського організму (фізіологія людини, вікова фізіологія, фізіологічні основи фізичної культури та спорту, спортивна медицина) для дослідження явищ і процесів, що відбуваються у організмі осіб, що займаються фізичною культурою та спортом;
- здатність використовувати знання й уміння теорії та методики фізичного виховання та теорії та методики спортивного тренування для освоєння фундаментальних розділів у галузі фізичного виховання, спорту та здоров'я людини;
- здатність використовувати математичний апарат для освоєння теоретичних основ і практичного використання методів, що використовуються у фізичному вихованні та спорті.
- здатність володіти навичками роботи з комп'ютером на рівні користувача, використовувати інформаційні технології для рішення експериментальних і практичних завдань у галузі професійної діяльності.

Завдання курсу:

- **Теоретичні** – сформулювати чітке уявлення про особливості і специфіку організації масової оздоровчої роботи у різних напрямках. Показати їх відмінності від сфери спорту вищих досягнень і фізичного виховання у навчальних закладах; розкрити суть і зміст міжнародного руху „Спорт для всіх” та ознайомлення з практикою, організацією і проведенням масової фізкультурно-спортивної роботи у зарубіжних країнах. Скласти уявлення про основні напрямки і зміст організаторської діяльності по залученню різних груп населення до занять фізичними вправами; дати порівняльну характеристику особливостей проведення фізкультурно-оздоровчої роботи у різних ланках фізкультурного руху: у дошкільних та навчальних закладах, за місцем роботи та проживання населення і в зонах організованого відпочинку в містах і селах.
- **Практичні** – сформулювати уміння і навички використання традиційних і нових нетрадиційних засобів фізичної культури, факторів здорового способу життя різних статево-вікових груп і рівня фізичної підготовки, враховуючи осіб, які мають фізичні недоліки.

Перелік знань та умінь студентів

Студенти знають: характеристику основних напрямків залучення населення до занять фізичною культурою; методику організації фізкультурно-оздоровчих груп; методику організації фізкультурно-масових заходів; методику організації самостійних занять фізичною культурою; методику організації забезпечення масової фізичної культури

(фінансового, кадрового, методичного, матеріально-технічного та ін.); методика управління діяльністю; принципи організаційно-масової роботи з фізкультурно-оздоровчої діяльності Державного органу виконавчої влади у сфері фізичної культури та спорту, добровільних спортивних товариств; основи організаційно-масової роботи в трудових колективах; основи організаційно-масової роботи у дошкільних та навчальних закладах (школах, СПТУ, коледжах, вузах); основи організаційно-масової роботи за місцем проживання та у зонах відпочинку населення; основи організаційно-масової роботи на спортивних спорудах; стан і проблеми розвитку масової фізичної культури в Україні; досвід організації масової фізкультурно-оздоровчої роботи у зарубіжних країнах; суть соціальної і природно-наукової основи масової фізкультурно-оздоровчої роботи; методика проведення занять оздоровчої спрямованості; методика контролю та самоконтролю оздоровчого ефекту занять.

Студенти вміють: ефективно використовувати основні положення теорії і методики управління масової фізкультурно-оздоровчої роботи; організовувати діяльність фізкультурно-оздоровчих груп; здійснювати організацію фізкультурно-масових заходів; здійснювати організацію роботи серед тих, хто самостійно займається фізичною культурою; використовувати організаторські здібності при проведенні нарад і засідань; враховувати особливості організації масової фізкультурно-оздоровчої роботи у трудових колективах і навчальних закладах, у зонах відпочинку, за місцем проживання населення, на спортивних спорудах; проводити фізкультурні заняття оздоровчої спрямованості.

Міждисциплінарні зв'язки

При викладанні курсу використовуються знання студентів з дисциплін:

- "Історія фізичної культури": основні аспекти розвитку фізичної культури і спорту;
- цикл дисциплін професійного спрямування: особливості організації та проведення змагань;
- "Теорія та методика фізичного виховання": організаційні форми та методи фізкультурно-спортивної роботи;
- "Основи спортивного тренування": форми та методи спортивного тренування.

Зміст дисципліни

Дисципліна „Організація та методика масової фізичної культури” зорієнтована на підготовку спеціалістів до організаційно-управлінської та педагогічної діяльності у сфері масової фізичної культури.

В процесі опанування курсом „Організація та методика масової фізичної культури” здійснюється вивчення загальної структури фізкультурного руху і керівництва ним, вивчення форм роботи державних і громадських фізкультурних організацій; ознайомлення з системою фізкультурних кадрів і планування фізкультурної роботи; організація контролю обліку і звітності по фізичній культурі і спорту; опанування формами та методами організації та проведення різних масових фізкультурних заходів.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

щодо підготовки до семінарських та практичних занять

При підготовці до семінарського заняття варто ознайомитися з рекомендаціями, які оптимізують самостійну роботу і підвищують ефективність

інтелектуальної праці. Якість семінару перш за все залежить від підготовки студентів до нього, тому при підготовці до семінару кожен студент повинен:

- уважно ознайомитися з завданням щодо підготовки до заняття та питаннями, що будуть обговорюватись на занятті;
- прочитати і продумати свої лекційні записи, які відносяться до теми семінару;
- вивчити та законспектувати рекомендовану літературу;
- скористатися при потребі консультацією викладача;
- скласти розгорнутий план, тези чи конспект виступу з усіх питань теми заняття.

Студентам необхідно відвідувати кожне семінарське заняття. Пропуск семінару позбавляє студента можливості усвідомити, закріпити та отримати цілісне уявлення по тій чи іншій темі. Крім того, це створює значні труднощі при підготовці до підсумкового модульного та семестрового контролю.

Деякі питання роботи на семінарі:

1) переважна більшість семінарських занять проводиться у формі інтерактивної дискусії, під час якої викладач здійснює поточний контроль якості знань студентів, перевіряє виконання їх завдань самостійної роботи;

2) семінарське заняття починається вступним словом викладача, в якому він розкриває значення теми і цілі заняття, форми і методи його проведення;

3) студент, розкриваючи зміст того чи іншого питання теми семінарського заняття повинен пов'язувати матеріал з актуальними проблемами сучасності, розглядати правові явища з позиції Конституції та чинного законодавства України, наводити приклади;

4) кожному студенту необхідно постійно вдосконалювати навички володіння державною мовою, правильного вживання понять і термінів. Систематичні виступи на семінарах сприяють поповненню словарного запасу, а також вмінню лаконічно і точно висловлювати свої думки;

5) студенти повинні уважно слухати виступи своїх однокурсників і оцінювати наскільки глибоко розкриті питання. Це дає можливість кожному присутньому на семінарі висловити свою точку зору та подолати прогалини, які мали місце у відповіді. Активна участь на семінарських заняттях прищеплює навички участі у дискусії, аналізі різних точок зору, вмінню відстоювати власну позицію;

6) після закінчення виступу студента відбувається обговорення проблеми. При цьому викладач не тільки спрямовує обговорення на розкриття центральних питань, але і дає змогу виступити усім учасникам семінару. Якщо ж доповідач на семінарі припускає явні помилки, то для виключення втрати часу викладач може його зупинити і надати слово іншому;

7) завершується семінарське заняття заключним словом викладача, в якому підсумовується робота групи, аналізується ступінь розкриття теми, оцінюються всі форми участі студентів на семінарі (виступ з питання, реферат, повідомлення, доповнення, зауваження тощо) та нараховуються рейтингові бали, а також дається завдання на наступне заняття;

8) при проведенні практичних занять студентам видається конкретне завдання, яке виконується протягом заняття, а результати захищаються в кінці заняття.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ СИСТЕМИ ФІЗКУЛЬТУРНОГО РУХУ

Заняття №1

Тема: Закон України „Про фізичну культуру і спорт”.

Завдання:

На основі вивчення та аналізу Закону України „Про фізичну культуру і спорт” законспектувати основні положення запропонованих питань.

Питання для обговорення

- Завдання фізичної культури і спорту України.
- Законодавство про фізичну культуру і спорт.
- Сфери та основні напрямки впровадження фізичної культури і спорту.
- Професійна діяльність у спорті.
- Фінансове забезпечення фізичної культури і спорту.
- Матеріально-технічне забезпечення фізичної культури і спорту.
- Кадрове забезпечення фізичної культури і спорту.
- Самоврядування у сфері фізичної культури і спорту.

Рекомендована література

1. Грабовський Ю.А. Масова фізична культура і спорт: основи організації та методики: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти галузі знань: 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини /Ю.А. Грабовський, В.П. Ткачук, С.І. Степанюк. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2013. – 231с.
2. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» (В редакції Закону N 1724-VI (1724-17) від 17.11.2009) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://kodeksy.com.ua/pro_fizichnu_kul_turu_i_sport.htm

Заняття №2

Тема: Організаційні основи системи фізкультурного руху в Україні.

Завдання:

1. Визначити передумови розвитку масової фізичної культури, етапи та складові розвитку фізичної культури в Україні.
2. Розробити схему взаємозв'язку організаційних основ фізкультурного руху із сучасним станом функціонування фізичної культури і спорту в Україні

Питання для обговорення

- Зародження фізичної культури і спорту в Україні.
- Етапи розвитку фізичної культури в Україні.
- Формування організаційних основ фізкультурного руху в Україні.
- Створення добровільних спортивних товариств.
- Основні принципи організаційної роботи в галузі фізичної культури.

Рекомендована література

1. Вацеба О.М., Кухтій А.О. Формування організаційних основ системи фізичного виховання і спорту в Україні в 20-30-і роки ХХ століття // Молода спортивна наука України: Зб. наук. статей з галузі фізичної культури та спорту: У 2-х т. –

- Л.: ЛДІФК, 2001. – Вип. 5. – Т 1. – С. 28-37.
2. Гализдра А.А. Здоровье и массовая физическая культура: методологические аспекты [Електронний ресурс] //Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичної культури і спорту. - Харків: ХОВНОКУ- ХДАДМ, 2010. - №12. – С. 32-35. – Режим доступу: <http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/1025/1/10gaasma.pdf>
 3. Грабовський Ю.А. Масова фізична культура і спорт: основи організації та методики: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти галузі знань: 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини /Ю.А. Грабовський, В.П. Ткачук, С.І. Степанюк. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2013. – 231с.
 4. Жданова О.М. Управління фізичною культурою //Навч. Посібник для фізкультурних вузів. – Львів. – 1996. – 127с.
 5. Закон України “Про фізичну культуру і спорт”. – К.: 1994. – 22 с.
 6. Філь С.М., Худолій О.М., Малка Г.В. Історія фізичної культури: Навчальний посібник /За ред. проф. С.М. Філя. – Харків: ОВС, 2003. – 160с.

Заняття №3

Тема: Керівництво фізкультурним рухом в Україні.

Завдання:

1. Дайте характеристику адміністративно-правовому регулюванню масової фізичної культури і спорту в Україні.
2. Окресліть адміністративно-правове регулювання масової фізичної культури і спорту в Україні.
3. Визначте пріоритетні напрями розвитку фізичної культури і спорту в Україні.
4. Охарактеризуйте основні завдання Центрального органу виконавчої влади з фізкультури і спорту.
5. Визначить Напрямки роботи Центрального органу виконавчої влади з фізкультури і спорту.

Питання для обговорення

- Державне управління у сфері фізичної культури і спорту.
- Державний орган виконавчої влади у сфері фізичної культури і спорту;
- Структура Центрального органу виконавчої влади з фізкультури і спорту.
- Національний олімпійський комітет України.
- Міжнародна діяльність національного олімпійського комітету.
- Державна програма розвитку фізичної культури і спорту в Україні.

Рекомендована література

1. Грабовський Ю.А. Масова фізична культура і спорт: основи організації та методики: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти галузі знань: 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини /Ю.А. Грабовський, В.П. Ткачук, С.І. Степанюк. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2013. – 231с.
2. Жданова О.М. Управління фізичною культурою //Навч. Посібник для фізкультурних вузів. – Львів. – 1996. – 127с.

3. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» (В редакції Закону N 1724-VI (1724-17) від 17.11.2009) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=229-88-%EF>
4. Кухтій А.О. Особливості функціонування та перспективи розвитку галузі фізичного виховання та спорту в Україні // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Зб. наук. праць за ред. С.С. Єрмакова. – Х.: ХХІІІ, 2001. - № 23. – С. 18-22.
5. Олійник М., Скрипник А. Правові основи організації та управління фізичною культурою, спортом і туризмом в Україні. - Харків: ХаДІФК, 2000.
6. Офіційний сайт МОНмолодьспорт України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>
7. Офіційний сайт НОК України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://noc-ukr.org/>

Заняття № 4

Тема: Організаційні питання самодіяльного фізкультурного руху: федерації спорту та фізкультурно-спортивні товариства.

Завдання:

1. Визначить, які громадські організації фізкультурно-спортивного спрямування створені в Україні.
2. Порівняйте структуру і діяльність Національних федерації спорту та структура і діяльність Всеукраїнських фізкультурно-спортивних товариств.

Питання для обговорення

- Федерація спорту.
- Організаційна структура федерації спорту.
- Діяльність федерації спорту.
- Фізкультурно-спортивні товариства.
- Відомчі фізкультурно-спортивні товариства.
- Організаційна структура фізкультурно-спортивних товариств.
- Організація фізкультурно-оздоровчої роботи спортивними товариствами.
- Навчально-спортивна діяльність фізкультурно-спортивних товариств.
- Матеріально-технічне забезпечення ФС та ФСТ.

Рекомендована література

1. Глэд Билл Руководство национальными федерациями. Справочник. – М.: Терра-спорт, 2002. – 288с.
2. Грабовський Ю.А. Масова фізична культура і спорт: основи організації та методики: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти галузі знань: 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини /Ю.А. Грабовський, В.П. Ткачук, С.І. Степанюк. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2013. – 231с.
3. Закон України “Про фізичну культуру і спорт”. – К.: 1994. – 22 с.
4. Жданова О.М. Управління фізичною культурою //Навч. Посібник для фізкультурних вузів. – Львів. – 1996. – 127с.
5. Менеджмент и экономика физической культуры и спорта: Учеб пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / М.Золотов и др. – М.: Издательский центр Академия, 2004. – 432с.

Заняття № 5

Тема: Національний Олімпійський комітет.

Завдання:

1. Охарактеризуйте передумови створення НОК України.
2. Визначить і порівняйте структуру і діяльність НОК України зі структурою і діяльністю ФС та ФСТ.

Питання для обговорення

- Створення НОК в Україні.
- Напрями діяльності НОК.
- Структура НОК.
- Олімпійська Академія України, її завдання та напрями діяльності.
- Співпраця НОК з державними організаціями у питаннях розвитку фізичної культури і спорту в Україні.
- Співпраця НОК з громадськими організаціями у питаннях розвитку фізичної культури і спорту в Україні

Рекомендована література

1. Грабовський Ю.А. Масова фізична культура і спорт: основи організації та методики: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти галузі знань: 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини /Ю.А. Грабовський, В.П. Ткачук, С.І. Степанюк. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2013. – 231с.
2. Твій перший олімпійський путівник /За заг. ред. М.М.Булатової [Електронний ресурс]. – Видання 2-ге, доп. – К.: Олімпійська література, 2007. – 104с. Режим доступу: <http://noc-ukr.org/about/olympic-library/olympic-guidebook/>
3. Кулик В.В. Олімпійський вогонь у серцях. Історія виникнення та становлення НОК України [Електронний ресурс] /В.В. Кулик. – К.: МП "Леся", 2007. – 308 с.

Заняття № 6

Тема: Колектив фізичної культури та інші первинні фізкультурні організації.

Завдання:

1. Розкрийте роль і значення первинних фізкультурних організацій у розвитку масової фізичної культури.
2. Визначить взаємозв'язок первинних фізкультурних організацій з іншими організаціями фізкультурно-спортивного спрямування.

Питання для обговорення

- Колектив фізичної культури.
- Об'єднаний колектив фізичної культури.
- Структура колективу фізичної культури.
- Спортивний клуб.
- Організаційна робота первинної фізкультурної організації.
- Фізкультурно-оздоровча діяльність первинної фізкультурної організації.
- Навчально-спортивна діяльність первинної фізкультурної організації.
- Матеріально-фінансова діяльність первинної фізкультурної організації

Рекомендована література

1. Грабовський Ю.А. Масова фізична культура і спорт: основи організації та методики: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти галузі знань: 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини /Ю.А. Грабовський, В.П. Ткачук, С.І. Степанюк. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2013. – 231с.
2. Жданова О.М. Управління фізичною культурою //Навч. Посібник для фізкультурних вузів. – Львів. – 1996. – 127с.
3. Кухтій А.О. Особливості функціонування та перспективи розвитку галузі фізичного виховання та спорту в Україні // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Зб. наук. праць за ред. С.С. Єрмакова. – Х.: ХХПІ, 2001. - № 23. – С. 18-22.
4. Спутник работника физической культуры и спорта /под ред. П.Савицкого. – К: Здоровья, 1990. – 297с..

Заняття № 7

Тема: Планування та організація роботи фізкультурної організації.

Завдання:

1. Обґрунтуйте принципи планування роботи фізкультурної організації.
2. Складіть план фізкультурно-спортивних заходів ЗОШ.

Питання для обговорення

1. Роль і значення планування в спорті.
2. Принципи планування роботи фізкультурної організації.
3. Календарне планування в галузі фізичної культури та спорту.
4. Перспективне планування в галузі фізичної культури та спорту.
5. Планування фізичної культури державними і громадськими організаціями.
6. Планування спортивних змагань.

Рекомендована література

1. Грабовський Ю.А. Масова фізична культура і спорт: основи організації та методики: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти галузі знань: 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини /Ю.А. Грабовський, В.П. Ткачук, С.І. Степанюк. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2013. – 231с.
2. Гузарь В.М. Керівництво фізичною культурою і спортом посадовими особами /В.М. Гузарь //Педагогіка, психологія і медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Збірник наукових праць /Під ред. Єрмакова С.С. – Харків: ХХПІ, 2000. – № 15. – С. 3 – 8.
3. Жданова О.М. Управління фізичною культурою //Навч. Посібник для фізкультурних вузів. – Львів. – 1996. – 127с.
4. Менеджмент и экономика физической культуры и спорта: Учеб пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / М. Золотов и др. – М.: Издательский центр Академия, 2004. – 432с.
5. Мудрик В.И. Системный подход в исследовании управленческой деятельности в сфере физической культуры и спорта /В.И. Мудрик А.Р. Самир //Педагогіка, психологія і медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Збірник

- наукових праць /Під ред. Єрмакова С.С. – Харків: ХХІІІ, 2001. – № 11. – С. 35.
6. Спутник работника физической культуры и спорта /под ред. П.Савицкого. – К: Здоровья, 1990. – 297с..
 7. Чаплигін В. Фізична культура і спорт: шляхи формування оздоровчих стратегій //Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Зб. наук. праць. – Харків: ХХІІІ, 2004. – С. 53-59.

Заняття № 8

Тема: Облік, звітність в роботі фізкультурної організації.

Завдання:

1. Розробіть перелік документів КФК або спортклубу.
2. Складіть план перевірки спортивного клубу школи.

Питання для обговорення

8. Облік роботи в фізкультурних організаціях.
9. Звітність у фізкультурних організаціях
10. Діловодство у фізкультурних організаціях, проходження документів.
11. Звітність у фізкультурних організаціях.
12. Форми звітності різних фізкультурних організацій.
13. Контроль і перевірка діяльності фізкультурних організацій.

Рекомендована література

1. Грабовський Ю.А. Масова фізична культура і спорт: основи організації та методики: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти галузі знань: 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини /Ю.А. Грабовський, В.П. Ткачук, С.І. Степанюк. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2013. – 231с.
2. Менеджмент и экономика физической культуры и спорта: Учеб пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / М. Золотов и др. – М.: Издательский центр Академия, 2004. – 432с.
3. Про затвердження форм звітності N 5-ФК, N 5-ФК (зведена) про діяльність ДЮСШ, СДЮСШОР та Інструкцій щодо їх заповнення [Електронний ресурс] //Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту. - Наказ № 1861 від 05.06.2006. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0741-06>

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧА ТА СПОРТИВНО-МАСОВА РОБОТА ДЕРЖАВНИХ ТА ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Заняття № 9

Тема: Організаційно-масова робота в різних ланках фізкультурного руху.

Завдання:

1. Розкрийте завдання масових фізкультурно-спортивних заходів.
2. Розкрийте шляхи реалізації принципів організаційно-масової і оздоровчої роботи.
3. Охарактеризуйте планування спортивно-масових заходів.
4. Проаналізуйте основні документи до проведення масових фізкультурно-оздоровчих заходів.

Питання для обговорення

- Форми та методи управлінської діяльності у сфері масової фізичної культури.
- Принципи організаційно-масової і оздоровчої роботи.
- Джерела фінансування фізкультурної роботи і спорту вищих досягнень.
- Організаційний комітет проведення фізкультурно-спортивних масових заходів: мета, задачі, функції.

Рекомендована література

1. Грабовський Ю.А. Масова фізична культура і спорт: основи організації та методики: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти галузі знань: 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини /Ю.А. Грабовський, В.П. Ткачук, С.І. Степанюк. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2013. – 231с.
2. Гузарь В.М. Керівництво фізичною культурою і спортом посадовими особами /В.М. Гузарь //Педагогіка, психологія і медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Збірник наукових праць /Під ред. Єрмакова С.С. – Харків: ХХІІІ, 2000. – № 15. – С. 3 – 8.
3. Жданова О.М. Управління фізичною культурою //Навч. Посібник для фізкультурних вузів. – Львів. – 1996. – 127с.
4. Золотов М.И. Кузин В. В., Кутепов М. Е., Сейранов С. Г.. Менеджмент и экономика физической культуры и спорта. М.: Академия, 2004. – 432с.
5. Изаак С.И., Индреев М.Х., Пуховская М.Н. Управление физкультурно-оздоровительной работой. – М.: Олимпия Пресс, 2005. - 94с.
6. Мудрик В.И. Системный подход в исследовании управленческой деятельности в сфере физической культуры и спорта /В.И. Мудрик А.Р. Самир //Педагогіка, психологія і медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Збірник наукових праць /Під ред. Єрмакова С.С. – Харків: ХХІІІ, 2001. – № 11. – С. 35.
7. Чеховська Л. Методика аналізу та оцінки технології управління персоналом фізкультурних організацій /Л. Чеховська //Педагогіка, психологія і медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Збірник наукових праць /Під ред. Єрмакова С.С. – Харків: ХХІІІ, 2001. – № 14. – С. 53 – 68.
8. Спутник работника физической культуры и спорта /под ред. П.Савицкого. – К: Здоровья, 1990. – 297с..

Заняття № 10

Тема: Організація фізкультурно-спортивної роботи в закладах освіти.

Завдання:

1. Обґрунтуйте необхідність впровадження масової фізичної культури і спорту у систему освітніх навчальних закладів.
2. Окресліть заходи, спрямовані на реалізацію фізкультурно-оздоровчих та спортивно-масових заходів школярів.
3. Охарактеризуйте фізкультурно-оздоровчу та спортивно-масову роботу дітей у літніх оздоровчих таборах відпочинку.
4. Висвітліть мету та завдання масової фізичної культури і спорту студентів.
5. Охарактеризуйте принципи масової фізичної культури і спорту у ВЗО.
6. Проаналізуйте чинники, що впливають на формування мотивації до активної участі студентів у фізкультурно-оздоровчих та спортивно-масових заходах?

Питання для обговорення

- Організаційні питання управління фізкультурно-спортивною роботою в школі.
- Заняття з фізичної культури спеціальної медичної групи.
- Позакласні форми фізичної культури.
- Позашкільні форми спортивно-масової й оздоровчої роботи.
- Фізичне виховання в системі професійно-технічного навчання.
- Фізкультурно-спортивна робота у ВНЗ.

Рекомендована література

1. Глазирін І.Д. Основи диференційованого фізичного виховання /І.Д. Глазирін. – Черкаси, 2003. – С. 8–9.
2. Грабовський Ю.А. Масова фізична культура і спорт: основи організації та методики: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти галузі знань: 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини /Ю.А. Грабовський, В.П. Ткачук, С.І. Степанюк. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2013. – 231с.
3. Изаак С.И. Управление физкультурно-оздоровительной работой /С.И. Изаак, М.Х. Индреев, М.Н. Пуховская М.Н. – М.: Олимпия Пресс, 2005. - 94с.
4. Канішевський С. Науково-методичні та організаційні основи фізичного самовдосконалення студентства /С. Канішевський. – К.: ІЗММ, 1999. – 271 с.
5. Концепція безперервної фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх шкіл. – К., 1997. – 18 с.
6. Концепція фізичного виховання в системі освіти України // Фізичне виховання в школі. – 1998. - №2. – С.2 – 7
7. Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту /Указ Президента України від 28.09.2004 р. №1148/2004.
8. Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту у вищих навчальних закладах /Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.01.06. – № 4.
9. Система організації фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи дошкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних та позашкільних навчальних закладів /Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.07.2003 р. – №486.
- 10.Цьось А.В. Планування навчальної роботи з фізичної культури в школах 1–3 ступенів /А.В. Цьось, В.М. Довганюк, Н.М. Ковальчук /Навч. посібник. – Луцьк, Надстир'я. – 1998. – 364 с.

Заняття № 11

Тема: Організація і методика фізкультурно-оздоровчої роботи дорослого населення.

Завдання:

1. Охарактеризуйте етапи фізичного розвитку людини.
2. Обґрунтуйте особливості оздоровчого тренування у перший період зрілого віку.
3. Яким вимогам повинна відповідати організація оздоровчого тренування у другий період зрілого віку.
4. У чому полягають особливості оздоровчого тренування чоловіків старше 40 років.
5. Чим обумовлені особливості методики фізкультурно-оздоровчих занять із особами похилого та старшого віку?
6. Вкажіть методичні правила, які регламентують організацію фізкультурно-оздоровчих занять з особами похилого віку.
7. Вкажіть особливості методики оздоровчого тренування жінок в залежності від віку та зміни їх функціонального стану.

Питання для обговорення

- Вікова періодизація
- Методика оздоровчого тренування осіб зрілого віку
- Методика фізкультурно-оздоровчих занять з людьми похилого та старшого віку.
- Особливості методики оздоровчого тренування жінок.

Рекомендована література

1. Апанасенко Г.Л. Проблемы управления здоровьем человека /Г.Л. Апанасенко //Наука в олимпийском спорте. – 1999 – спец. выпуск. – С. 56-60.
2. Грабовський Ю.А. Масова фізична культура і спорт: основи організації та методики: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти галузі знань: 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини /Ю.А. Грабовський, В.П. Ткачук, С.І. Степанюк. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2013. – 231с.
3. Иващенко Л.Я. Методика физкультурно-оздоровительных занятий /Л.Я. Иващенко, Т.Ю. Круцевич. – К.: УГУ ФВС, 1994. – 126 с.
4. Круцевич Т.Ю. Теория и методика физического воспитания /Т.Ю. Круцевич. – К.: Олимпийская литература, 2003. – Т.2.– С. 201 – 252.
5. Ракитина Р.И., Подопрігора Е.И. Оздоровительная физическая культура для женщин среднего и пожилого возраста. -К.: Здоров'я,1991.-136с
6. Купер К. Аэробика для хорошего самочувствия: Пер с англ.-2-е изд. доп., перераб.-М.:Физкультура и спорт,1989.-224с.
7. Гализдра А.А. Здоровье и массовая физическая культура: методологические аспекты [Электронный ресурс] //Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичної культури і спорту. - Харків: ХОВНОКУ- ХДАДМ, 2010. - №12. – С. 32-35. – Режим доступу: <http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/1025/1/10gaasma.pdf>
8. Лубышева Л.И.. Социология физической культуры и спорта: Учебное пособие для вузов. – М.: Академия, 2004. – 164с.
9. Солодовиченко О.Е. Самостоятельные занятия оздоровительной гимнастикой для женщин второго зрелого возраста.: Метод. рекомендации /О.Е. Солодовиченко. – К.: Олимпийская литература, 1996. – 24 с.

10. Уільям Л. Хоскелл. Двигательная активность, спорт и здоровье в будущем тысячелетии /Л. Хоскелл Уильям //Наука в олимпийском спорте: Спец. вип. – 2000. – С. 5–6.

Заняття № 12

Тема: Організація, проведення і суддівство спортивних змагань.

Завдання:

1. Наведіть порядок підготовки та проведення фізкультурно-спортивних заходів.
2. Дайте характеристику діяльності організаційного комітету змагань.
3. Наведіть приклади обов'язків членів суддівської колегії.

Питання для обговорення

- Організація і проведення змагань.
- Принципи проведення спортивних змагань.
- Види спортивних змагань.
- Організаційний комітет по проведенню змагань.
- Головна суддівська колегія, її склад, обов'язки членів суддівської колегії.
- Підсумкові документи проведення змагання.

Рекомендована література

1. Агеевец В. Организация физической культуры и спорта /В. Агеевец, Т.Каневец. - М.: Физкультура и спорт, 1986. – С. 155.
2. Глэд Билл Руководство национальными федерациями. Справочник /Билл Глэд. – М.: Терра-спорт, 2002. – 288с.
3. Грабовський Ю.А. Масова фізична культура і спорт: основи організації та методики: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти галузі знань: 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини /Ю.А. Грабовський, В.П. Ткачук, С.І. Степанюк. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2013. – 231с.
4. Жданова О.М. Управління фізичною культурою: Навч. Посібник для фізкультурних вузів /О.М. Жданова. – Львів. – 1996. – 127с.
5. Наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 06.08.2010 № 2659 “Про затвердження Вимог до змісту положення (регламенту) про офіційні фізкультурно-оздоровчі заходи або спортивні змагання”. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0766-10>.
6. Організація та методика оздоровчої фізичної культури і рекреаційного туризму /О.М. Жданова, А.М. Тучак, В.І. Поляковський, В.І. Котова. – Луцьк: Вежа, 2000. – 234 с.
7. Спутник работника физической культуры и спорта /Под ред. П.Савицкого. – К: Здоровья, 1990. – 297с..

Заняття № 13

Тема: Положення про змагання – управлінський документ.

Завдання:

1. Обґрунтуйте необхідність структурних компонентів ”Положення”
2. Складіть ”Положення” про комплексні змагання ЗОШ.

Питання для обговорення

- Етапи підготовки змагань.
- Основні компоненти "Положення".
- Особливості "Положення" для різних видів спорту.
- Складання "Положення про змагання".

Рекомендована література

1. Агеев В. Организация физической культуры и спорта /В.Агеев, Т.Каневец. - М.: Физкультура и спорт, 1986. – С. 155.
2. Глэд Билл Руководство национальными федерациями. Справочник /Билл Глэд. – М.: Терра-спорт, 2002. – 288с.
3. Грабовський Ю.А. Масова фізична культура і спорт: основи організації та методики: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти галузі знань: 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини /Ю.А. Грабовський, В.П. Ткачук, С.І. Степанюк. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2013. – 231с.
4. Жданова О.М. Організація фізкультурно-оздоровчої роботи та рекреаційного туризму /О.М. Жданова. – Львів, 2001. – 256 с.
5. Жданова О.М. Управління фізичною культурою: Навчальний посібник для фізкультурних вузів /О.М. Жданов. – Львів. – 1996. – 127с.
6. Організація та методика оздоровчої фізичної культури і рекреаційного туризму /О.М. Жданова, А.М. Тучак, В.І. Поляковський, В.І. Котова. – Луцьк: Вежа, 2000. – 234 с.
7. Спутник работника физической культуры и спорта /под ред. П.Савицкого. – К: Здоровья, 1990. – 297с..

Заняття № 14

Тема: Способи проведення спортивних змагань.

Завдання:

1. Розкрийте суть прямого способу проведення змагань.
2. Порівняйте способи проведення навчально-тренувальних та показових змагань "зі зрівнюванням".
3. Порівняйте круговий спосіб проведення змагань зі способом з вибуванням.
4. Окресліть шляхи зменшення недоліків способу проведення змагань з вибуванням.
5. Наведіть приклади змішаного способу проведення змагань.

Питання для обговорення

- Прямий спосіб проведення спортивних змагань.
- Круговий спосіб проведення спортивних змагань.
- Кубковий спосіб проведення спортивних змагань.
- Змішаний спосіб проведення спортивних змагань.

Рекомендована література

1. Агеев В. Организация физической культуры и спорта /В.Агеев, Т.Каневец. - М.: Физкультура и спорт, 1986. – С. 155.
2. Грабовський Ю.А. Масова фізична культура і спорт: основи організації та методики: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти галузі знань:

- 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини /Ю.А. Грабовський, В.П. Ткачук, С.І. Степанюк. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2013. – 231с.
3. Жданова О.М. Організація фізкультурно-оздоровчої роботи та рекреаційного туризму /О.М. Жданова. – Львів, 2001. – 256 с.
 4. Жданова О.М. Управління фізичною культурою: Навчальний посібник для фізкультурних вузів /О.М. Жданов. – Львів. – 1996. – 127с.
 5. Організація та методика оздоровчої фізичної культури і рекреаційного туризму /О.М. Жданова, А.М. Тучак , В.І. Поляковський , В.І. Котова. – Луцьк: Вежа, 2000. – 234 с.
 6. Спутник работника физической культуры и спорта /под ред. П.Савицкого. – К: Здоровья, 1990. – 297с..

Заняття № 15

Тема: Діяльність Центрів фізичного здоров'я населення "Спорт для всіх". Досвід масової фізкультурно-спортивної роботи за кордоном.

Завдання:

1. Окресліть мету та завдання центрів фізичного здоров'я "Спорт для всіх".
2. Визначте функції, що виконують центри фізичного здоров'я "Спорт для всіх".
3. Охарактеризуйте організацію діяльності центрів фізичного здоров'я "Спорт для всіх".
4. Назвіть масові фізкультурно-спортивні заходи центрів фізичного здоров'я "Спорт для всіх".
5. Обґрунтуйте необхідність поширення руху "Спорт для всіх" загалом, у світі та в Україні, зокрема.
6. Доведіть важливість функціонування руху "Спорт для всіх". Висвітліть ідейно-соціальні основи спорту для всіх.
7. Які міжнародні міжурядові структури та організації сприяють розвитку спорту для всіх?
8. Висвітліть діяльність ООН з підтримки розвитку спорту для всіх.
9. Яким чином підтримує розвиток спорту для всіх ЮНЕСКО.
10. Висвітліть сприяння ВООЗ у розвитку спорту для всіх.
11. Розкрийте роль РЄ та ЄС у розвитку спорту для всіх?
12. Визначить, яким чином долучається до підтримки спорту для всіх МОК?
13. Порівняйте організацію фізкультурно-оздоровчої діяльності "Спорт для всіх" у різних країнах.

Питання для обговорення

- Мета, завдання та функції центрів фізичного здоров'я "Спорт для всіх".
- Організаційна структура центрів фізичного здоров'я "Спорт для всіх".
- Масові фізкультурно-спортивні заходи центрів фізичного здоров'я "Спорт для всіх".
- Задачі організації фізкультурно-оздоровчої роботи за місцем проживання та у місцях масового відпочинку.
- Організація фізкультурно-оздоровчої роботи з населенням за місцем проживання.

- Організація роботи з масової фізичної культури і спорту в місцях масового відпочинку.
- Ідеологічні основи та історичні аспекти розвитку спортивного руху “Спорт для всіх”
- Діяльність міжнародних організацій з підтримки “Спорту для всіх”
- “Спорт для всіх” у країнах з високим рівнем охоплення населення організованою руховою активністю.

Рекомендована література

1. Грабовський Ю.А. Масова фізична культура і спорт: основи організації та методики: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти галузі знань: 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини /Ю.А. Грабовський, В.П. Ткачук, С.І. Степанюк. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2013. – 231с.
2. Дутчак М.В. Спорт для всіх у Фінляндії, Німеччині та Франції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ppmb/texts/2007-08/07dmfgf.pdf
3. Жданова О.М., Чеховська Л.Я., Грибовська І.Б. Витоки міжнародного руху «спорт для всіх» та досвід фізкультурно-оздоровчої діяльності в Україні та зарубіжжі [Електронний ресурс] /Український медичний альманах, 2008. - Т. 11. - № 6. – С.30-32. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/Uma/2008_6_dod/Zhdanova.pdf
4. Изаак С.И. Управление физкультурно-оздоровительной работой /С.И. Изаак, М.Х. Индреев, М.Н. Пуховская М.Н. – М.: Олимпия Пресс, 2005. - 94с.
5. Кухтій А.О. Особливості функціонування та перспективи розвитку галузі фізичного виховання та спорту в Україні // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Зб. наук. праць за ред. С.С. Єрмакова. – Х.: ХХІІІ, 2001. - № 23. – С. 18-22.
6. Лубышева Л.И.. Социология физической культуры и спорта: Учебное пособие для вузов. – М.: Академия, 2004. – 164с.
7. Менеджмент и экономика физической культуры и спорта: Учеб пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений /М. Золотов и др. – М.: Издательский центр Академия, 2004. – 432с.
8. Платонов В., Гуськов С. Олімпійський спорт. - К.: Олімпійська література, 1993.
9. Про затвердження Положення про Всеукраїнський центр фізичного здоров'я населення "Спорт для всіх" //Державний комітет України з питань фізичної культури і спорту. – Наказ № 1366 від 29.05.2003. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0482-03>
10. Спорт для всіх: Всеукраїнська мережа центрів фізичного здоров'я населення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sportforall.gov.ua/>

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НА СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ
ЗАНЯТТЯХ З ДИСЦИПЛІНИ
"ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА МАСОВОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ"**

Оцінка в національній системі	Оцінка ECTS	Визначення ECTS	Кількість балів з дисципліни
1	2	3	4
Відмінно	A	Студент має глибокі знання з теми заняття. В ході підготовки до заняття на основі додаткових літературних джерел розробив розгорнутий конспект з урахуванням всіх вимог. Грунтовно висвітлює питання заняття. В ході проведення заняття активно втручається в обговорення питань іншими студентами. Вміє якісно та без помилок виконати підготовчу та поточну роботу дослідження. Під час заняття вдало поєднує теоретичні знання та практичні вміння з даної дисципліни. На основі аналізу навчального матеріалу виокремлює основні та другорядні складові проведення дослідження.	90-100
	B	Студент має міцні ґрунтовні знання. Підготовка до заняття відбувається своєчасно, результатом якої є розроблений розгорнутий конспект. З незначними помилками застосовує термінологію.. Вміє якісно з незначними помилками виконати всі практичні завдання щодо проведення дослідження. Під час заняття вдало поєднує теоретичні знання та практичні вміння з даної дисципліни.	82-89
Добре	C	Студент знає програмний матеріал повністю. Конспект заняття розроблений з незначними помилками, які виключно стосуються оформлення. Під час обговорення теми заняття допускає незначні помилки в термінології. При виконання практичної роботи щодо проведення елементів дослідження у студента існують незначні помилки, але якість виконання відповідає вимогам діяльності.	75-81
	D	Студент знає тему заняття, має уявлення про навчальний матеріал, але його знання мають загальний характер. Студент допускає незначні помилки в термінології. При виконання практичних завдань у студента маються певні помилки, що знаходять відображення в якості виконаної роботи.	66-74
Задовільно	E	Студент знає основну тему заняття, має уявлення про поставлене питання, але його знання мають загальний характер. Студент з великими ускладненнями може відповісти лише на окремі питання, допускає грубі помилки в термінології. Більшість завдань студент може виконати.	60-65
	FX	Студент не готовий до заняття, не має плану-конспекту. Виконання завдань відбувається з значними грубими помилками і не відповідає встановленим вимогам. Не володіє знаннями та навичками проведення дослідно-експериментальної роботи.	35-59
Незадовільно	F	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працює на занятті, не може виконати жодного елементу науково-дослідної роботи, не готовий відповідати на будь-яке запитання з теми заняття.	<35